

ONDER DE ROKKEN VAN HET VATICAAAN

Johannes Paulus II geeft op 30 november 2004 voor de laatste keer de zegen aan zijn vriend Marcial Maciel tijdens de viering van diens zestigste verjaardag als priester.

Cees Zoon

*Onder de rokken van
het Vaticaan*

Hoe een pedofiele priester miljarden
verdiende voor de paus

Nijgh & Van Ditmar
Amsterdam 2014

www.nijghenvanditmar.nl

Copyright © Cees Zoon 2014

Omslag Ris van Overeem

Omslagbeeld Reuters / Novum

Foto p. 2 Reporters / AP / Plinio Lepri

Typografie Perfect Service

NUR 320 / ISBN 978 90 388 9694 6

Inhoud

PROLOOG *Een geheim agent in Tijuana* 7

DEEL I *Mijn leven is Christus*

1. Zelfportret van een heilige 15
De dictatuur van de zwartrokken – Huize Pacelli – Landing in Europa – Onderwijsimperium – Regnum Christi
2. Mooie sportieve knapen 36
Het leger van vrede en liefde – Heil Christus! – Jezuïeten als voorbeeld
3. De Miljonairs van Christus 46
Rijke weduwen – Eigen bijdragen – Scholen
4. Romeinse vrienden 56
Paulus VI – De paus die niet lang lachte
5. Rijk en machtig 61
De elite van het noorden – Spaanse adel – Muziek voor Piet Derksen
6. De Poolse amigo 69
De nieuwe contrareformatie – Waarschuwing in Managua – Vrienden voor het leven – Nieuwe legers voor de paus – Een glorieuze zegetocht

DEEL II *Wijwater wast witter*

7. Een onschadelijke bom 83
8. Seks, drugs & moord 89
Maak de oren schoon – De slavinnen van Maciel – Seks verboden – Moorddreiging – Een pervers jongetje – Luxepaard – Een pater met een drugskoffertje – Moord op de bisschop

9. Enveloppen en Mercedessen 115

De Poolse portier van de Paus – Cateringservice Maciel –
Staatssecretaris Sodano – Dictators betalen graag

DEEL III *De val*

10. De prudente Panzerkardinal 131

11. Vrienden van niveau 136

Mad Max for Christ

12. Kardinale steun 143

De aanklager als verdediger

13. Aardse glorie 149

14. Beschermheer tot de laatste snik 155

Het gloriejaar 2004

15. Vrouwen en kinderen 163

Nog een vrouw – Aftreden – Boetedoening – Vermenselijking
– Waarschijnlijk geloofwaardig – Mexicaanse fans – De
Amerikaanse connectie

16. Zelfmoord met roomijs 182

‘Ik zei nee!’ – Diabetisch coma – De exorcist – De geënceneerde
dood – Een graf in de provincie

17. Op jacht naar de schat 197

Het ingewikkeldste schandaal – Nederlandse adel – Het verborgen
fortuin

18. De heilige beschermheer 212

Een criminele Curie

EPILOOG *De wraak van Maciel* 221

Smerigheid – Trouw tot na de dood – Genezing en vernieuwing –
Verschanst – *Improprium influentiam*

VERANTWOORDING 237

GERAADPLEEGDE LITERATUUR 239

NOTEN 243

REGISTER 257

PROLOOG

EEN GEHEIM AGENT IN TIJUANA

Bloedheet was het die dag, maar Blanca moest en zou haar vaste rondjes door de stad rennen. Bovendien, het was altijd heet in Tijuana. Sommigen noemden dit de straf van de Heer voor het gedrag van de mensen hier. *Sin City*, de tweelingstad van San Diego aan de Amerikaanse kant van de grens, was immers een oord waar ze alles deden wat God verboden had en waar de *gringos* uit het noorden als vliegen op afkwamen voor de goedkope drank en hoeren. En drugs natuurlijk: 'Tequila, seks en marihuana, alles is mogelijk in Tijuana.' De stad met het hoogste drugs- en drankgebruik in Mexico, en waar *Spanglish* de voertaal was, al beweerden de chauvinisten dat het allemaal wel meeviel, dat Tijuana het slachtoffer was van een zwarte legende.

Blanca woonde niet in het zondige hart van de stad, maar in een buurt voor de betere middenklasse, waar ze heel gelukkig was met haar man en drie zonen. Het enige vervelende was dat hij voor zijn werk zo vaak weg moest, soms maanden achtereen, en het gezin het dan zonder vader moest stellen.

Wat José precies deed, was een geheim dat ze zelfs niet met de kinderen mocht delen. Eerst had hij gezegd dat hij privédetective was, maar later bleek het iets ingewikkelder te liggen. 'Mijn man werkt bij de Shell' was wat ze familie en burens diende te vertellen. In werkelijkheid, zo had hij haar toevertrouwd, werkte José voor de CIA, en het verhaal van zijn baan bij de oliemaatschappij was slechts een dekmantel. Dat ze in Tijuana bleven wonen, was omdat het een ideale uitvalsbasis was voor zijn geheime werk: hier kon iedereen in een mum van tijd de grens naar de Verenigde Staten overwippen, als hij tenminste een paspoort had, want het was natuurlijk wel de grens tussen de eerste en de derde wereld,

belichaamd aan de zeekant door de infame Muur die de stranden van Tijuana scheidde van Imperial Beach.

Blanca twijfelde nooit een moment aan wat hij haar vertelde. 'Ik verafgoodde hem', zou ze vele jaren later bekennen. 'Soms zei ik tegen hem: jij bent mijn god.'

Daar kwam bij dat hij goed verdiende, zodat het haar en de kinderen aan niets ontbrak. Blanca had geboft met deze man, een lot uit de loterij, die onverwacht haar leven was binnengestapt toen dit wel erg voortijdig spaak dreigde te lopen. Net negentien jaar was ze en een alleenstaande moeder, na een even kort als ongelukkig huwelijk. Niet echt een combinatie voor een rooskleurige toekomst in Mexico. En toen op een dag, eind jaren zeventig, ontmoette ze in Tijuana een heer die vertelde dat hij José Rivas heette, 56 jaar was, weduwnaar, en op zoek naar een meisje om een gezin mee te stichten. 'Voor mij was het een grote kans toen ik hem leerde kennen. Ik zei, vooruit dan maar. Ik was een onschuldig kind van negentien, ik was niet volwassen.' Zij ging ook op het voorstel in omdat hij onmiddellijk aanbood haar zoontje Omar te adopteren. Samen kregen ze nog twee kinderen, Raúl en Christian, die een echt nakomertje was.

Al die jaren was hij haar liefdevol *nena* (baby) blijven noemen. Alleen het beloofde huwelijk kwam er nooit van. 'We trouwden niet, maar we leefden 25 jaar samen, min of meer. Hele perioden waren we continu samen, andere perioden niet, omdat hij op pad moest voor zijn werk, zoals hij zei.' José reisde voortdurend, ook vaak naar de Mexicaanse stad Cuernavaca waar hij familie opzocht. Blanca en de kinderen mochten dan af en toe mee.

'Soms was hij een maand thuis, soms twee maanden, soms gingen we op vakantie. Eén keer zijn we zeven maanden ononderbroken samen geweest. Hij kwam en hij ging, constant. Wanneer hij er niet was, belde hij me drie, vier keer per dag. Hij schreef ons een hoop brieven en ansichtkaarten.'

Voor de kinderen was hij een veel afwezige maar goede vader, vertelde Raúl. 'We zagen hem altijd als het hoofd van ons gezin. Hij drukte ons dingen op het hart zoals dat we niet moesten ro-

ken, of dat we met een vriendin moesten wachten tot we 25 waren. Nooit hadden we een slecht beeld van hem.'

Ze verbaasden zich niet wanneer wildvreemde mensen hun vader aanspraken. Hij was een stuk ouder dan hun moeder en ze dachten hooguit dat hij misschien kinderen uit een eerder huwelijk had, al had hij daar nooit op gehint. Raúl: 'Wanneer we buiten de deur gingen ontbijten, spraken mensen hem soms aan met "goedemorgen, vader", en dan kregen wij opdracht buiten te gaan spelen. We vroegen ons nooit af waarom ze "vader" tegen hem zeiden, we vermoedden dat dat was omdat hij een hoop kinderen had.'

Een kwarteeuw al duurde de relatie met de man van haar leven, dacht ze gelukzalig op die hete dag in 1997. Hij was weer eens op reis, naar New York deze keer, had hij gezegd, en zij trotseerde zoals gebruikelijk de hitte om haar conditie op peil te houden. Ze rende langs een kiosk, volgehangen met boulevardbladen en tabloids met hun bloederige voorpagina's. Die deden in Tijuana goede zaken want aan schietpartijen en lijken op straat was geen gebrek in wat ook wel *Killer City* werd genoemd. De fameuze Mexicaanse liedtekst *La vida no vale nada* (Het leven is niets waard) werd hier heel letterlijk genomen. Het was nog maar een paar jaar geleden dat in deze stad de favoriete presidentskandidaat Luis Donaldo Colosio was doodgeschoten.

Plotseling viel haar oog op een foto tussen al die gewelddadige beelden in de kiosk. Ze liep terug om te controleren of ze zich niet vergist had. Maar nee, bij het portret op het omslag van het prominent uitgestalde weekblad *Contenido* stond weliswaar een andere naam, maar dit was honderd procent zeker haar José. Blanca voelde de grond onder haar wegzakken. Haar hele leven viel in duigen.

DEEL I

MIJN LEVEN IS CHRISTUS

1. Zelfportret van een heilige

Een goddelijke wilsbeschikking, anders kon je het niet zien: geboren op heiligengrond was Marcial Maciel Degollado voorbestemd om de altaren van de katholieke kerk te bestijgen.

Marcial kwam ter wereld op 10 maart 1920 in Cotija, in de staat Michoacán, vlak bij de grens met Jalisco. In die dagen was Cotija niet veel meer dan een uit de kluiten gewassen boerendorp dat enige regionale faam genoot door zijn gepeperde kaas.

Michoacán behoorde tot de mooiste staten van Mexico, met een indrukwekkende natuur vol vulkanen en avocado-bomen, en met schitterende koloniale steden als Morelia en Pátzcuaro. De naam Michoacán betekende in de inheemse taal van de Azteken 'waar vis in overvloed is'. De klassieke hiëroglief van de staat was de afbeelding van een vis rustend op de top van een groene heuvel. Ook dat kon geen toeval zijn: de vis was ook het symbool van Christus.

Dit was gewijde grond, en dat gold zeker voor het op zich onbeduidende Cotija. Het oord telde negen kerken en een klooster en het bracht liefst zes bisschoppen voort, plus de zalige Moeder Maria Vicenta. Bij dit uitgelezen gezelschap zou zich later ook nog Maurita Degollado Guízar voegen, de moeder van Marcial Maciel die door het Vaticaan op weg naar zaligverklaring tot Dienares van God werd verheven. Voluit heette de plaats Cotija de la Paz, 'van de vrede', misschien juist omdat vrede iets was waarvan ze in deze contreien zelden mochten genieten. Dit waren streken van moord en doodslag, en altijd was het geweld overgoten met een dikke godsdienstsaus. Tot in onze dagen waarin Michoacán was uitgegroeid tot een van de bloedigste fronten in de Mexicaanse drugsoorlog, waar een door godsdienstwaaninnigen geleide or-

ganisatie De Familie tekeering. Om de puntjes op de i te zetten hadden de fanatiekste criminelen zich afgescheiden om verder te moorden onder de bizarre naam De Tempeliers.

De bloederigheid van zijn geboortegrond klonk symbolisch door in Maciels eigen naam. Zijn tweede (moeders) achternaam Degollado betekende ‘de keel afgesneden’, wat niet gek was gezien de praktijken van oude en nieuwe christenstrijders in dit deel van het land.

‘Bij ons thuis stond altijd wel een open kist met een lijk erin, er werd altijd een dodenwake gehouden,’ vertelde Juan Rulfo, een van Mexico’s grootste schrijvers. Rulfo was een tijdgenoot van Maciel, in 1917 geboren in Jalisco, de ruige staat iets verder naar het noorden. De toekomstige schrijver en de toekomstige priester groeiden op in dezelfde sfeer van ongebreideld geweld dat de *Cristada* heette. ‘Mijn vader is vermoord door een bende struikrovers die daar rondzwierven, ze overvielen hem zomaar. Het zat vol met bandieten daar, resten van het volk dat zich in de Revolutie had gestort en geen zin had op te houden met vechten en plunderen. Onze hacienda in San Pedro is vier keer in brand gestoken, toen mijn vader nog leefde. Mijn oom hebben ze vermoord, mijn opa hebben ze aan zijn grote tenen opgehangen. Er werd veel gevochten en iedereen stierf op zijn drieëndertigste. Net als Christus, ja.’

De *Cristada* was de guerrillaoorlog tussen het regeringsleger en katholieke rebellen die zich *Cristeros* noemden en die moordden onder de leus *¡Viva Cristo Rey!* (Leve Christus Koning!). Zij waren in opstand gekomen tegen de antiklerikale grondwet die na de Mexicaanse Revolutie was doorgevoerd. Tussen 1926 en 1929 trokken zij in de centrale delen van Mexico als ware terreureenheden ten strijde tegen wetten die de mis verboden en de kerken tot staatseigendom verklaarden. Als kind zag Juan Rulfo de *Cristeros* door de heuvels trekken, een spoor van gehangenen achterlatend. Een kwart miljoen mensen kwam om het leven bij het conflict.

Volgens de schrijver waren de vrouwen de schuld van het aanhoudende geweld, want ‘zij dwongen de mannen te gaan vechten,

hun echtgenoten, hun zonen. “Als je niet gaat ben je geen man”, zeiden ze tegen hen, en dat was de ergst denkbare belediging. De pastoor stookte de vrouwen op: we moesten strijden voor Christus en doden voor Christus. Toen de pastoor uiteindelijk zelf met de Cristada meetrok, kreeg ik zijn bibliotheek: hij nam al jarenlang in het dorp boeken in beslag ter keuring en gaf die nooit meer terug.’

Het kind Marcial Maciel was getuige van dezelfde explosie van geweld, maar in zijn ogen en die van zijn door en door katholieke familie waren de soldaten van het regeringsleger juist de terroristen.

Marcial Maciel was nummer vier in de reeks van elf kinderen van Francisco Maciel en Maura Degollado Guízar. Vader Francisco was van Frans-Spaanse afkomst en eigenaar van een suikerfabriek en een paar kleine veeboerderijen. Moeder Maura was de zus van Jesús Degollado Guízar, een apotheker die zich opwerkte tot generaal en laatste opperbevelhebber van de Cristeros. Zij maakten allen deel uit van een grote, extreem devote familie die grossierde in nonnen en ‘mannen van de kerk’, onder wie niet minder dan vier bisschoppen: Rafael Guízar y Valencia, bisschop van Veracruz, zijn broer Antonio, bisschop van Chihuahua, Francisco González Arias, bisschop van Cuernavaca, en Luis Guízar Barragán, bisschop van Saltillo en deelnemer aan het Tweede Vaticaans Concilie. De eerste zou de beroemdste worden. Rafael Guízar y Valencia, een oom van Marcials moeder, kreeg zelfs een standbeeld op het plein voor de kathedraal van Xalapa, de hoofdstad van de staat Veracruz. Dit gebeurde nadat de ‘verzetsbisschop’ in 1995 door paus Johannes Paulus II zalig was verklaard. Toen de medische commissie van het Vaticaan ook zijn tweede wonder had goedgekeurd (hij zou een kind met een hazenlip van zijn misvorming hebben genezen), werd de oudoom van Maciel in 2006 door Benedictus XVI tot heilige gepromoveerd. Hij was de eerste bisschop uit de Nieuwe Wereld die deze status bereikte. Monseigneur Guízar was niet gespeend van excentrieke trekjes. Devote aanhangers beweerden zelfs dat hij een vorm van ‘mystieke extase’

kon bereiken waarbij hij in de lucht begon te zweven. Dankzij de talrijke stichtelijke voorbeelden in zijn directe omgeving ontpopte Marcial zich als een bijzonder godvruchtig kind. Zijn hang naar het religieuze werd enthousiast aangemoedigd door zijn vrome moeder. Maurita had eigenlijk non willen worden, maar was door haar familie gedwongen te trouwen met de vijftien jaar oudere bullebak Francisco Maciel. Een van Marcials favoriete anekdotes was dat zijn moeder hem als kind een speelgoedaltaartje cadeau gaf om misje te spelen. Kort voor haar dood zou ze alsnog de status van bijna-non krijgen door het afleggen van de geloften van armoede, kuisheid en gehoorzaamheid tijdens een plechtigheid die werd geleid door haar zoon. Johannes Paulus II gaf toestemming tot het openen van het proces voor haar zaligverklaring.

Toen de bloedige gevechten in 1927 ook Cotija bereikten, vluchtte het gezin Maciel naar de stad Zamora. Twee jaar later tekenden de regering en de opstandelingen een vredesakkoord en kon de negen jaar oude jongen met zijn familie terugkeren naar Cotija. Omdat het godsdienstonderwijs op de openbare scholen verboden bleef stuurde zijn moeder hem naar María Neri, een vrome onderwijzeres die in haar huis een traditioneel-katholiek privéschooltje was begonnen dat bij de aartsconservatieve elite van Cotija bijzonder in de smaak viel.

Het levensritme in het zwarttrokkendorp werd volledig bepaald door de kerk, vertelde Marcials neef Alejandro Espinosa: 'Het enige vermaak waren de cyclische religieuze vieringen: mis, rozenkrans, communie, preken, psalmen en litanieën zingen in de kerk, en de pastoor was de waker over de zielen en de censor van het sociaal gedrag.' El Güerito (De Kleine Blonde), zoals ze in het dorp de mooie blonde Marcial noemden, kreeg de verhalen over de heldendaden van de strijders van Christus Koning met de papelel ingegoten. Hij groeide op in een sfeer van illegaliteit en ondergrondse activiteiten. Zijn eerste communie moest hij doen tijdens een geheime plechtigheid 'in ballingschap' in Zamora. In feite, zou hij altijd blijven zeggen, zat hij als kind al noodgedwongen in het verzet tegen de goddelozen. De goddelozen, dat waren

de overwinnaars van de Mexicaanse Revolutie, atheïstische communisten die de macht in het land hadden veroverd en die waarschijnlijk ook in de kerk waren geïnfiltreerd. De Cristeros waren de kruisvaarders van de moderne tijd.

In zijn autobiografische werk *Mi vida es Cristo* (*Mijn leven is Christus*, 2003) onderstreepte Maciel dat de Cristada hem tot een voorman van de hedendaagse kruisvaarders had gemaakt, naar het voorbeeld van de eerste christenen die zich liever door de leeuwen lieten verscheuren dan dat zij hun geloof zouden afzweeren. Hij lichtte deze onverzettelijke heldhaftigheid van de gelovigen toe aan de hand van enkele voorbeelden. 'José, een jongen van veertien jaar, vroeg me met hem mee de bergen in te trekken om samen met de Cristeros te gaan vechten, maar ik was te klein, ik was pas zeven. Hij verdween alleen de bergen in. Een paar dagen later werd hij gevangengenomen door de regeringstroepen die hem ten overstaan van de burgerbevolking als afschrikwekkend voorbeeld zijn straf wilden geven. Ze sneden de huid van zijn voetzoelen af en dwongen hem zo door het dorp te lopen, naar de begraafplaats. Hij huilde en kreunde van de pijn maar hij gaf niet toe. Af en toe riepen ze tegen hem: "Als je zegt: 'Dood aan Christus Koning!'; sparen we je leven." Maar hij antwoordde: "Leve Christus Koning!" Op de begraafplaats vroegen ze hem nog een laatste keer of hij zijn geloof wilde loochenen. Hij weigerde en ze schoten hem ter plekke dood. Hij stierf schreeuwend als zoveel andere Mexicaanse martelaren: "Leve Christus Koning!" Die beelden staan in mijn geheugen en in het geheugen van het Mexicaanse volk gegrift, hoewel er niet veel over gesproken wordt in de officiële geschiedschrijving. Zoals u zult begrijpen, dat alles heeft mijn leven gemarkeerd, het verlangen mijn leven te geven voor Christus en voor het geloof.'

In zijn autobiografische teksten verhaalde Maciel ook enkele heroïsche gebeurtenissen waarin hijzelf een hoofdrol had vertolkt. Zo was hij op een dag beschoten door een 'communist'. Dat hij het er levend afbracht, was te danken aan goddelijke interventie: de kogels doorzeefden niet zijn hoofd maar bleven op won-

derbaarlijke wijze steken in zijn hoed.

Een andere keer had hij de leiding genomen bij een actie om enkele kerken te heropenen die op last van de gouverneur van Veracruz waren gesloten. Toen een menigte katholieken in de stad Orizaba probeerde een kerk binnen te dringen, voerde het leger charges uit met de blanke sabel waarbij de zeventienjarige Marcial gewond raakte: 'Ik heb nog altijd het litteken op mijn been.' Toen de kapitein hem vroeg de menigte te kalmeren, sprong hij gewond en wel op een vrachtwagen. Maar hij begon zijn oproep met een provocerend 'Leve Christus Koning en Heilige Maria van Guadalupe!'. 'Het enige wat me op dat moment te binnen schoot, was zeggen dat ze zich geen zorgen hoefden maken, dat we al toestemming hadden om de kerk binnen te gaan. In werkelijkheid had de regering helemaal geen toestemming gegeven, maar ik wist waar de sleutels van de kerk bewaard werden, dus ik pakte ze, we openden de parochiekerk en de mensen stroomden naar binnen, zingend en Christus Koning en de Maagd van Guadalupe bejubelend. We lieten een paar groepjes achter om erop toe te zien dat ze de kerk niet opnieuw zouden sluiten, en daarna gingen we de andere kerken van Orizaba en van de omliggende dorpen bevrijden.' Als tiener had Marcial al het licht gezien en was hij ervan overtuigd geraakt dat hij zijn leven volledig aan Christus wilde wijden. Dit gebeurde op een dag dat hij boven op een heuvel zat en uitkeek over zijn dorp. Ineens schoot de gedachte door hem heen dat aan het eind van het leven 'ons slechts rest wat wij voor God en voor onze broeders hebben gedaan'. Hij besloot prompt dat liefdadigheid en dienstbaarheid aan de minderbedeelden voor de rest van zijn leven zijn vaandels zouden zijn.

Thuis viel dit voornemen niet direct in goede aarde. Toen de vijftienjarige zijn ouders vertelde dat hij had besloten priester te worden, toonde zijn vader zich niet erg gecharmeerd. De tirannieke Francisco Maciel beschuldigde zijn zoon er toch al herhaaldelijk van een luiaard te zijn die de kantjes eraf liep en vermoedde dat de priesterroeping vooral een excuus was om aan het harde werk op de boerderij te ontsnappen. Maar doña Josefa Maciel, de

vrome zus van zijn vader, kwam voor hem op en beloofde haar neef financieel te steunen om te gaan studeren in Mexico-Stad waar zijn oudoom bisschop Rafael Guízar y Valencia een clandestien seminarie had opgezet.

Tijdens de Cristada-oorlog had tante Josefa priesters verstopt in haar huis waar ze in het geheim missen opdroegen en huwelijken en doopplechtigheden leidden. Ze zou dolgraag nog een priester aan de familie toevoegen en gaf Marcial 'een genereuze bijdrage'. Het was het laatste zetje dat de jongen nodig had om aan de hem door God opgedragen taak te beginnen.

Klokslag 10 uur in de ochtend van vrijdag 19 juni 1936, een klein jaar na zijn intrede in het seminarie in Mexico-Stad, kreeg Marcial een mystieke ervaring die hij interpreteerde als een directe interventie van God. Toen hij tijdens de plechtigheid van het Heilig Hart van Jezus zat te bidden voor het tabernakel, hoorde hij een innerlijke stem, zoals hij het later omschreef, die hem opriep een groep priesters te verzamelen en met hen de hele wereld te door-kruisen om de liefde voor Jezus Christus uit te dragen. Marcial verzette zich in eerste instantie tegen de opdracht, maar geen van de argumenten die hij aandroeg, haalde iets uit: dat hij pas zestien was, dat hij geen enkele ervaring had, dat er priesters waren die veel beter uitgerust waren voor zo'n zware taak. 'Niets hielp, de innerlijke stem bleef aandringen.' Het idee om zich volledig in te zetten voor de verbreiding van het koninkrijk van Christus op aarde goot hij na ampele overweging in de vorm van de stichting van een eigen religieuze congregatie. 'Het was niet simpelweg mijn eigen idee, dat zomaar in mijn hoofd was opgekomen,' vertelde Maciel later. 'Ik zag en voelde dat het niet louter een moment van inspiratie was, maar een heftig aandringen van de Heilige Geest om te doen wat God van mij wilde. Ik ervoer het als een enorme innerlijke kracht. Natuurlijk voelde ik mij klein, onwaardig en onvoorbereid om die taak uit te voeren.' Deze bedenkingen verhinderden hem niet te gehoorzamen. Marcial Maciel praatte verschillende keren met zijn oudoom over zijn plannen. Maar de bisschop wees ze radicaal van de hand, vond dat de jongen zich

onzin in het hoofd haalde, en riep hem tot de orde. En toen bisschop Rafael Guízar op 6 juni 1938 plotseling kwam te overlijden, zorgden zijn directe ondergeschikten ervoor dat 'de verwende neef met de stichtingsplannen' van het seminarie werd gestuurd.

Monseigneur Antonio Guízar, bisschop van Chihuahua en broer van Rafael, was bereid de fakkel over te nemen en een plaats voor de jongen te regelen op zijn priesterschool in Montezuma, net over de grens in de Amerikaanse staat New Mexico. In dit door jezuïeten geleide instituut bleef hij tot juni 1940. Toen hij hier vertelde dat hij van plan was een religieuze orde te stichten, werd hij door de leiding prompt beschuldigd van hoogmoed en insubordinatie. Voor de tweede keer werd Maciel op staande voet van een seminarie getrapt. Niets bracht hem echter af van zijn voornemen. En gelukkig kon hij opnieuw terugvallen op zijn vrome familie, die grossierde in prelaten. Francisco González Arias, bisschop van Cuernavaca en een verre oom van hem, ontfermde zich over de jongeman en gaf hem de gelegenheid zijn theologiestudie voort te zetten. Het lukte de bisschop echter niet een seminarie voor Maciel te vinden, waarop hij besloot privéleraren voor hem aan te trekken en hem te helpen bij het opzetten van een eigen seminarie. Maciel greep de kans met beide handen en begon direct in zijn geboorteplaats Cotija en de nabijgelegen stad Querétaro een aantal jonge jongens te rekruteren voor het bemannen van de school op maat, de voorloper van de congregatie die hem voor ogen stond. 'Begin december 1940 had ik nog vrijwel geen fondsen om de stichting te beginnen,' herinnerde Maciel zich later. 'Maar toen bood de familie Retes mij een deel van hun huis aan en financiële steun om een start te maken. Met dit nieuws op zak ging ik opnieuw praten met de bisschop van Cuernavaca, uitgerekend op de dag van de Maagd van Guadalupe, om te zien of we aan de slag konden gaan met het roepingen-centrum. De bisschop zei me dat we met zijn tweeën in de kapel moesten gaan bidden. Ik dacht dat het ging om een kort moment van gebed, maar we bleven daar twee uur, de Heer vragend ons te verlichten en duidelijk te maken wat Hij wilde. Uiteindelijk zei de

bisschop: “Kijk, Marcial, ik geloof dat God wil dat we beginnen, want behalve dat we nu financiële steun hebben, hebben we ook een goede menselijke basis.”’

Zo ontstond, met de uitdrukkelijke zegen van de bisschop van Cuernavaca, begin januari 1941 een gemeenschap in de vorm van een kleinseminarie, bestaande uit een twintigjarige jongeman en twaalf kinderen van wie de meesten nog geen twaalf jaar oud waren. Het eerste onderkomen van deze curieuze kinderversie van Jezus en zijn apostelen was het souterrain van een huis in Mexico-Stad, welwillend beschikbaar gesteld door een rijke dame die door Marcial was overtuigd van zijn heilige missie. Opvallend was dat de ouders van de jongens zonder enige bedenking hun kroost overdroegen aan een seminarist die nog niets eens tot priester was gewijd. Het charisma van Maciel en zijn overtuigingskracht deden vanaf het eerste moment hun werk. De wortels van het levenswerk van Marcial Maciel werden geplant in een sfeer van romantische armoede, geheel in de stijl van hun lichtend voorbeeld: ‘Drie kamers in de kelder van een oud huis. Een paar kranten als matras, een handdoek als deken en als kussen hun eigen in hun broek gewikkelde schoenen. Het is 3 januari 1941. De religieuze congregatie van de Legionairs van Christus is geboren.’ In mei van dat jaar verhuisde de nieuwe priesterschool naar een huisje in Tlalpan, aan de rand van de Mexicaanse hoofdstad. Hier gaven de buurtbewoners de leden van de wonderlijke kindergemeenschap de bijnaam Corazoncitos, de Hartjes, naar de harten in de naam die Maciel in eerste instantie voor zijn schepping had gekozen: Misioneros del Sagrado Corazón de Jesús y de María Santísima de los Dolores – Missionarissen van het Heilig Hart van Jezus en van de Heiligste Maria der Smarten. In de volgende jaren probeerde Maciel zijn studie te voltooien, zocht hij naar nieuwe jongens met een roeping en begon hij fondsen te werven voor de verwezenlijking van zijn droom. Op de laatste twee terreinen bleek hij een begenadigd natuurtalent. Op 26 november 1944 verhoogde hij de status van zijn onderneming toen hij door zijn oom bisschop González Arias tot priester werd gewijd in de basiliek van

Onze Vrouwe van Guadalupe, de belangrijkste kerk van Mexico. De plechtigheid, in bijzijn van zijn familieleden, een handjevol weldoeners en een groep jongens die met hem in zee wilden, liet hij professioneel op film vastleggen. Marcial Maciel had zich verzekerd van een stevige basis in Mexico, maar dit was slechts een eerste stap. Om Christus werkelijk te kunnen dienen zoals het behoorde, moest hij dicht bij diens plaatsbekleder zijn. Dus werd zijn volgende prioriteit het veroveren van een plaats in de thuishaven van zijn katholieke kerk: Rome.

Alle wegen leiden naar Rome, maar de kortste weg voor een onbekende jongeman uit het afgelegen Mexico liep in de jaren veertig via Spanje. Maciel had geluk, of liever, hij rook de geringste kans en wist die met beide handen aan te grijpen. Begin 1946 kwam hij bij toeval in contact met pater Javier Baeza, de rector van de katholieke universiteit van Comillas in Cantabrië (Noord-Spanje) die een promotietournee maakte door verschillende Latijns-Amerikaanse landen en beurzen uitloofde aan jongens met een priesterroeping. Dankzij Baeza's bemiddeling kon Maciel zijn eerste verkenningsbezoek aan Spanje brengen, en Maciel zou Maciel niet zijn geweest wanneer hij niet van de gelegenheid gebruikmaakte om ook Rome aan te doen.

De dictatuur van de zwartrokken

Spanje was rond het einde van de Tweede Wereldoorlog een uniek katholiek bolwerk dat door de rest van de wereld met de nek werd aangekeken. Een bisschop die de fascistengroet bracht, was er niet ongewoon. Gregorio Modrego, bisschop en later aartsbisschop van Barcelona, placht met gestrekte arm de machthebbers te verwelkomen. Hij was geen uitzondering. Waar dictator Francisco Franco, *El Caudillo*, zich ook vertoonde, in zijn spoor snelde altijd een hoge vertegenwoordiger van de kerk, en geen autoriteit van het bewind vertoonde zich in het openbaar zonder een priester in zijn schaduw. In Spanje was de katholieke kerk aan de macht, ondersteund door het leger. 'De dictatuur van de zwartrokken' was het veelzeggende etiket dat het land opgeplakt had gekregen. Als